

ควีนหลงจากการขอตันไม้คืนให้เขาใหญ่

Kurz. เป็นไม้อยู่ในวงศ์ถั่ว หรือ LegumenoceaeCaesal pinioideae

ต้นไม้มะค่าโมงเป็นประเภทไม้ใหญ่ยืนต้นมีกิ่งก้านแผ่กว้าง แต่ไม่สูงมากนัก มักขึ้นอยู่โดดเดี่ยว เป็นไม้ผลัดใบ แตกกิ่งต่ำ เรือนยอดเป็นพุ่มกว้าง ลำต้นมักมีปุ่มปม โคนเป็นพุ่มพอง เปลือกสีน้ำตาลอ่อนหรือชมพูอมน้ำตาล แตกสะเก็ดเป็นหลุมตื้นๆ เนื้อไม้เป็นลายสวยงาม ใบประกอบเรียงสลับ ใบย่อยติดตรงข้ามกันเป็นคู่ ๓-๕ คู่ แผ่นใบรูปไข่ ขอบขนาน กว้าง ๒-๕ เซนติเมตร ยาว ๔-๕ เซนติเมตร โคนใบมนหรือหยักเว้าเล็กน้อยปลายใบหุบเป็นติ่ง ออกดอก เดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม ดอกออกรวมกันเป็นช่อตามปลายกิ่ง ช่อยาว ๕-๑๕ เซนติเมตร กลีบดอกมี ๔ กลีบ แต่ละกลีบซ้อนทับกัน มีเพียงกลีบบนสุดเพียงกลีบเดียวที่เจริญขึ้นเป็นกลีบดอกสีแดงเรื่อๆ หรือแดงอมชมพู ผักแก่ เดือนมิถุนายน - สิงหาคม ผลเป็นฝักแบนขนาดใหญ่แข็ง รูปบรรทัดสั้นๆ กว้าง ๗-๑๐ เซนติเมตร ยาว ๑๒-๒๐ เซนติเมตร แตกออกเป็น ๒ ซีก เมื่อแห้ง มีเมล็ดแก่สีดำเป็นมัน เรียงตามขวาง ๔-๕ เมล็ด แต่ละเมล็ดมีเยื่อหนารูปถ้วยสีเหลืองสดทอหุ้มนิเวศวิทยา ขึ้นในป่าเบญจพรรณขึ้นและป่าดิบแล้งใกล้แหล่งน้ำ ทุกภาคยกเว้นภาคใต้ สูงจากระดับน้ำทะเล ๑๐๐-๖๐๐ เมตร

วันศุกร์ ๔ สิงหาคม ที่ผ่านมาตอนบ่าย ผมเดินทางไปถนนพระราชวัง เพื่อพักแรม ๑ คืน เตรียมการเข้าร่วมเสวนาในวันที่ ๑๐ สิงหาคม ตามการติดต่อจาก ทนตแพทย์ ศุภผล เอี่ยมเมธาวี ให้เข้าร่วมเสวนาในฐานะอนุกรรมการวิชาการและเลขานุการ คณะอนุกรรมการทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช วุฒิสภา กิจกรรม "ขอตันไม้เรคืน คืนชีวิตคืนป่าถนนพระราชวัง" ที่หลายกลุ่มร่วมกันจัดขึ้น โดยมีกำหนดครั้งแรกที่ริมถนนพระราชวัง กิโลเมตรที่ ๔ (เส้นทางหลักสู่อุทยานแห่งชาติ เขาใหญ่) แล้วก็ถูกลูกเล่นของกรมทางหลวงจัดปลูกในพื้นที่เดียวกันก่อน ๑ วัน ทำให้จัดงานพื้นที่นั้นไม่ได้ พอถึงวันงานคือวันที่ ๑๐ สิงหาคม คณะผู้จัดงานจึงได้ย้ายมาจัดกิจกรรมที่ริมถนนบริเวณหลักกิโลเมตรที่ ๗ แทน เมื่อลงทะเบียนผู้ร่วมงานแล้ว ก็เริ่มด้วยพิธีกรรมทางศาสนา มีการอ่าน

แถลงการณ์ในนามเครือข่ายประชาชนผู้รักผืนป่าเขาใหญ่ปลูกไม้ใหญ่ (ตะแบก) ๑ ต้น อายุประมาณ ๓๐ ปี พร้อมกับการปลูกไม้ขนาด ๑-๓ เมตร กว่า ๒๐๐ ต้น และขอตันไม้ใหญ่ (ตะแบก) ที่ปลูกเป็นต้นแรกดังกล่าว แล้วร่วมกันรดน้ำต้นไม้ มีการยิง "เมล็ดไม้มะค่าโมง" ให้ไปตกในที่ป่าและที่โล่งเพื่อให้งอกเจริญเติบโตขึ้นเป็นป่า ก่อนจะมีการเสวนาร่วมกัน ซึ่งกิจกรรมการยิงเมล็ดไม้มะค่าโมงนั้นผมได้ให้ข้อสังเกตไปว่าอาจจะไม่ได้ผลมากนักเพราะเมล็ดไม้มะค่าโมงเป็นเมล็ดไม้ที่มีเปลือกหนาและแข็งมาก จึงไม่ง่ายที่จะได้รับความชื้นพอเพียงจนเปลือกเมล็ดอ่อนพอที่จะให้ต้นอ่อนงอกทะลุเปลือกได้ จึงต้องใช้เทคนิควิชาการช่วยให้เมล็ดงอก

ต้นไม้มะค่าโมงมีชื่อทั่วไปว่า มะค่าโมง มะค่าใหญ่ มีชื่ออื่นคือ มะค่า (อีสาน) เขง เบง (เขมร-สุรินทร์), บึง (ของ-จันทบุรี), ปั้น (ชาวนน-นครราชสีมา), มะค่าโมง มะค่าใหญ่ (ภาคกลาง), มะค่าหลวง มะค่าหัวคำ (ภาคเหนือ) ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า Afzelia xylocarpa (Kurz) Craib, A. siamica Craib., Pahudia xylocarpa

ครับที่น่าห่วงและผมได้ตั้งข้อสังเกตไว้ในท้ายวรรคแรกคือ การขยายพันธุ์ของเมล็ดไม้มะค่าโมงที่จะต้องเกิดขึ้นหลังจากการใช้หนังสือถึงเมล็ดที่ใช้เป็นกระสุนออกไปแต่ไม่ได้ใช้วิธีการใดๆ ช่วยให้เมล็ดงอกก่อนซึ่งในธรรมชาติเกิดการงอกก่อนข้างยากเพราะเป็นเมล็ดไม้ที่มีเปลือกหนา ซึ่งแม้เวลาผ่านไปหลายเดือนและฝนตกแล้วตกอีกเมล็ดก็จะไม่งอกเพราะความชื้นไม่สามารถทะลุเปลือกเมล็ดได้ มีเทคนิคการช่วยให้เมล็ดงอกหลายเทคนิค เป็นการช่วยให้ต้นอ่อนงอกผ่านทะลุเปลือกเมล็ดให้ได้ เช่น วิธีแกะหมวกที่ครอบเมล็ดออก แล้วแช่น้ำอุ่นประมาณ ๖๐ องศาเซลเซียสประมาณไม่ต่ำกว่าครึ่งชั่วโมงหรือแช่ในน้ำปกติเวลาถึง ๒ วัน หรือบางเทคนิคก็ใช้กรดหยดลงบนเปลือกเมล็ด หรือเจียรด้วยเครื่องเจียรหรือใช้ตะไบฝนให้เกิดรอยแผล หรือใช้มีดพริกสับกะเทาะตัดข้าวเมล็ดทำให้เกิดแผลเพื่อให้ความชื้นเข้าสู่เมล็ดได้ แต่สรุปแล้วเทคนิคในการเร่งกระบวนการงอกโดยวิธีใดๆ ก็ล้วนแต่ด้วยวิธีการทำให้เกิดรอยแผลที่เมล็ดไม้ เป็นแผลสดๆ เลยละ เพื่อให้ต้นอ่อนงอกทะลุเปลือกเมล็ดได้แล้วงอกเป็นต้นต่อไป ก็น่าเป็นห่วงเมล็ด

มะค่าโมงที่ใช้เป็นกระสุนยิงเข้าป่าวันนั้นนะ

ท้ายสุดของวันนั้นเป็นภาคบันเทิง โดยนำหมู พงษ์เทพ
กระโดนชำนาญ ประธานมูลนิธิเขาใหญ่ ซึ่งตอนนั้นผมขึ้นไปพัก
แรมบนเขาใหญ่แล้วจึงไม่ได้ร่วมงานแต่อย่างใด